

Μακεδονικά

Τόμ. 5, Αρ. 1 (1963)

Μ. Ανδρονίκου-χ. Μακαρόνα-Ν. Μουτσοπούλου-Γ. Μπακαλάκη, Το Ανάκτορο της Βεργίνας

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.840](https://doi.org/10.12681/makedonika.840)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1963). Μ. Ανδρονίκου-χ. Μακαρόνα-Ν. Μουτσοπούλου-Γ. Μπακαλάκη, Το Ανάκτορο της Βεργίνας. *Μακεδονικά*, 5(1), 558-559. <https://doi.org/10.12681/makedonika.840>

Χάριτες ὀφείλονται εἰς τὸν συλλογέα, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς πιστῆς ἀποδόσεως τῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ λεγομένων παρέσχεν εἰς τὴν λαογραφικὴν ἐπιστήμην ὕλην γνησίαν καὶ ἀκριβῆ πρὸς παντοειδῆ ἐπιστημονικὴν χρῆσιν. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἴδῃ ταχέως τὸ φῶς καὶ ἡ ὑπόλοιπος συλλογὴ διὰ τῆς ἀρωγῆς τῶν φιλοτίμων Κριμινιωτῶν, τὸ δὲ παράδειγμα τοῦ φιλοπάτριδος συλλογέως νὰ εὕρῃ μιμητὰς καὶ εἰς ἄλλα χωρία καὶ πόλεις τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας.

ΣΤΙΑΦΑΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΑΔΗΣ

Μ. Ἀνδρονίκου · Χ. Μακαρόνα · Ν. Μουτσοπουλοῦ · Γ. Παπαλάκη, Τὸ Ἀνάκτορο τῆς Βεργίνας. Ἀθήναι 1961, 4ον σ. 30. Πίν. XXVI.

Οἱ συγγραφεῖς τοῦ ἔργου ἐκθέτουν εἰς αὐτὸ τὰ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν, τὰς ὁποίας ἐνήργησαν εἰς τὸ Μακεδονικὸν Ἀνάκτορον τῆς Βεργίνας ἀπὸ τοῦ 1959 μέχρι τοῦ 1961, συνεχίζοντες τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Κωνσταντίνου Ῥωμαίου, τὰς ὁποίας οὗτος ἐνήργησε κατὰ διαλείμματα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1936 μέχρι τοῦ 1956 δαπάναις κυρίως τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ὡς γνωστὸν πρῶτος ὁ Heuzey κατέστησε γνωστὴν τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνωτέρου κατὰ τὸ 1855, τὸ ὁποῖον καὶ ἀνεσκάψε κατόπιν ἐν μέρει μετὰ τοῦ Daumer (1861).

Διὰ τῶν νέων ἀνασκαφῶν ἀπεκαλύφθησαν καὶ αἱ κατακεχωσμένα τέως πτέρυγες, ἡ νοτιὰ, ἡ δυτικὴ καὶ ἡ βορρεια, ἀνεσκάφη δὲ καὶ ὀλόκληρος ἡ αὐλὴ μετὰ τοῦ περιστυλίου, ὥστε δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἔχομεν σήμερον πλήρη τὴν κάτοψιν τοῦ κτηρίου. Πλὴν τούτων, ἀξιόλογα εἶναι καὶ τὰ ἀποκαλυφθέντα ψηφιδωτὰ, καθὼς καὶ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, κίονες, ἐπιστύλια, τρίγλυφοι, κέραμοι κτλ.

Ἡ ἔκθεσις τῶν πραγμάτων εἶναι σαφῆς, οἱ δὲ παρατιθέμενοι πίνακες βοηθοῦν εἰς τὸ νὰ συλλάβωμεν τὴν εἰκόνα τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ ἀνακτόρου. Ἐν τούτοις, μολονότι οἱ συγγραφεῖς εἶναι ἔμπειροι ἀρχαιολόγοι, διέφυγον παραδόξως αὐτοὺς μερικὰ ἀνακριβείαι. Οὕτω π.χ. ἐν σ. 18 γράφεται ὅτι τὸ ἀνάκτορον δίδει τὴν «*τ υ π ι κ ῆ μ ο ρ φ ῆ* τῆς ἑλληνικῆς οἰκίας, ὅπως τὴν ξέρομε καὶ ἀπὸ τὴν γραπτῆ παράδοσι (Βιτρούβιος), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν (Ὀλυνθος, Δῆλος, Πριήνη, Πέλλα κτλ.)». Τὸ ἀνάκτορον δίδει τὴν τυπικὴν μορφήν τῆς *ἐ λ λ η ν ι σ τ ι κ ῆ ς* καὶ ὄχι τῆς *ἐ λ λ η ν ι κ ῆ ς* οἰκίας, δηλ. τὴν μορφήν τοῦ περιστυλίου, ὅπως παρουσιάζεται κυρίως εἰς τὴν Δῆλον καὶ ὄχι εἰς τὴν Πριήνην, ἐν μέρει δὲ εἰς τὴν Ὀλυνθον. Πρὸς τὴν λεγομένην «Ἐπαυλιν τῆς Ἀγαθῆς Τύχης» τῆς Ὀλύνθου¹ παρουσιάζει καὶ αὐτὴν τὴν ὁμοιότητα, ὅτι *δ ο ἰ κ ο ς*

¹ D. M. Robinson - J. Waltergraham, Excavations at Olynthus. Part. VIII. The hellenic haus. Baltimore, 1938, σ. 55 κέ. πίναξ 16, 84.

(ὁ ἀνδρῶν) μετὰ τοῦ προθαλάμου ἔλαβον θέσιν παρᾶλληλον πρὸς τὸ περιστύλιον, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς τὸ Ἐνάκτορον τῆς Βεργίνας ὁ προθάλαμος ἔχει ἑκατέρωθεν δύο οἴκους καὶ ὄχι ἓνα, ὅπως εἰς τὴν Ὀλυμθον. Ἐν σ. 27, προκειμένου περὶ διακοσμήσεως τῶν τοίχων διὰ τοιχογραφιῶν, προστίθεται «ὅπως καὶ ἡ παράδοσις ἀναφέρει, ἀλλὰ καὶ τὰ εὐρήματα τὸ ἐπιβεβαιώνουν (τάφος Λευκαδιῶν)». Δὲν γνωρίζω νὰ ὑπάρχη καμμία παράδοσις περὶ τοῦ ἀνακτόρου καὶ τῆς διακοσμήσεώς του διὰ τοιχογραφιῶν, ἐκτὸς ἐὰν οἱ συγγραφεῖς ἐννοοῦν τὰς πληροφορίας περὶ διακοσμήσεως τῶν τοίχων οἰκιῶν ἐν γένει. Ἐν σ. 21 γράφεται εὐαίσθησία προφανῶς ἀντὶ καλαίσθησία, ἡ δὲ ἀνθρωπομορφικὴ φράσις «τὰ μοτίβα συμπεριφέροντα» δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἐπιτυχής. Δὲν ἐννοῶ τί σημαίνει ἡ ἐν σ. 22 ἀναφερομένη βιολογικὴ ὑπόστασις, ὅπως καὶ τὰ κατωτέρω λιγύστομα καὶ διακριτικά. Ὁξύμωρον εἶναι τὸ ἐν σ. 23 καὶ 24 γραφόμενον ἐλαφρὰ ὑπερψωμένον ἀντὶ ἀπλῶς ἐλαφρὰ ὑψωμένο. Τὸ ἐλαφρὰ ἀντιφάσκει πρὸς τὸ ὑπέρ. Ἀκαλαίσθητον καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἀκόμη εἶναι τὸ ἐπανειλημμένως γραφόμενον νὰ προστέσομε ἀντὶ νὰ προσθέσομε καὶ τὸ ἐν σ. προσεχτικὸς ἀντὶ προσεκτικὸς, ἡ δὲ γραφὴ ἐπιτόπου δὲν νομίζω ὅτι εἶναι κομποτέρα τῆς συνήθους γραφῆς ἐπιτόπου. Ἐν τῷ συνόλῳ ἡ γλῶσσα τῆς πραγματείας, μολονότι δημοτικὴ, δὲν ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς ὑποδειγματικὴ.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Κ. Δ. Μέρτζιου, Συμπλήρωμα εἰς τὰ «Μνημεῖα Μακεδονικῆς Ἱστορίας.» Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸν τόμον «Εἰς μνήμην Κ. Ι. Ἀμάντου». Ἀθήναι 1960. 8ον σ. 54 - 70.

Ὁ συγγραφεὺς, διαμῆνων ἐν Βενετία, εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὰς ἐρεῦνας του εἰς τὰ Βενετικὰ ἀρχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἐδημοσίευσεν πολὺτιμον ὕλικόν, ἀφορῶν εἰς τὴν τουρκοκρατουμένην Ἑλλάδα. Ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν ἐδημοσίευσεν πρὸ τινῶν ἐτῶν ὀγκῶδες ἔργον τοῦ συγγραφέως ὑπὸ τὸν τίτλον «Μνημεῖα Μακεδονικῆς Ἱστορίας», πολὺτιμον διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κυρίως Ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Θεσσαλονίκης, ἥτις ἦτο ἔδρα διαφόρων προξένων, ἐν οἷς καὶ τῆς Βενετίας. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρξε καὶ ὁ Κεφαλλὴν ἱατρὸς Δημήτριος Χοῦιδᾶς, τοῦ ὁποίου ἡ προξενικὴ ἀλληλογραφία διὰ τὰ ἔτη 1758 - 1760 ἔμεινεν ἀνεκμετάλλευτος, διότι κατὰ τὴν πρώτην ἔρευναν δὲν εἶχεν εὐρεθῆ. Εὐτυχῶς νέα ἔρευνα τοῦ συγγραφέως ἔφερεν εἰς φῶς καὶ αὐτὴν καὶ ἐκ ταύτης, ἀποτελουμένης ἐξ 142 ἐν 3/4 ἐπιστολῶν, προέρχεται ἡ παροῦσα σταχυολογία.

Ἡ ἀλληλογραφία εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα, διότι παρέχει πολυαρίθμους καὶ ποικίλας πληροφορίας περὶ τῆς διοικήσεως ἢ μᾶλλον τῆς κακο-